

Звіт

Огляд європейського законодавства та кращих практик безбар'єрності в інформаційній сфері

Автори: Богдан Мойса та Дмитро Жарий, 2022 рік.

Виготовлений в рамках проєкту Ради Європи “Підтримка безпеки журналістів та медіа, доступу до інформації, а також комунікаційної стратегії для Офісу Генерального прокурора”

ЗМІСТ

Вірменія	6
Словацька Республіка	7
Румунія	8
Угорщина	9
Австрія	11
Азербайджан.....	15
Бельгія	15
Швейцарія.....	16
Франція.....	16
Німеччина	18
Болгарія.....	18
Кіпр.....	19
Чеська Республіка.....	20
Хорватія.....	20
Республіка Польща.....	21
Фінляндія.....	23
Нідерланди.....	24
Мальта.....	25
Швеція.....	26
Норвегія.....	29
Литва.....	31
Словенія.....	31
Португалія.....	32
Латвія.....	32
Італія.....	32
Естонія.....	32
Данія.....	33
Ірландія.....	34
Іспанія.....	35
Великобританія.....	37

Вступ

Використання жестової мови та доступних форматів в ЗМІ та кінематографі поступово переходить від проектів та окремих практик, через заохочення до зобов'язальних норм в законодавстві. На необхідність доступу до аудіовізуальних послуг вказує Європейська комісія в статті 7 Директиви (ЄС) 2018/1808 Європейського парламенту і Ради від 14 листопада 2018 року ¹. «Держави-учасниці повинні без зайвого зволікання забезпечити, щоб послуги, які надаються провайдерами медіапослуг (MS provider) в їхніх юрисдикціях, безперервно та поступово ставали доступнішими для осіб з інвалідністю за допомогою пропорційних заходів» ².

Важливим є розуміння того, в який спосіб провайдери послуг повинні зробити їх доступними. В Посібнику з транспозитиву Директиви Європейський форум інвалідності дає визначення форматам, завдяки яким такий доступ забезпечується. «Послуги доступу – термін, що використовується для позначення способів забезпечення доступності послуг ,наприклад, субтитри для глухих та осіб з порушенням слуху (розгорнуті субтитри), аудіодискрипція (звукоопис), жестова мова і розмовні субтитри, але не обмежуються ними через використання нових функцій, наприклад, чисте аудіо, повільне відео, інше.

Аудіодискрипція (звукоопис) передає важливий візуальний зміст за допомогою опису, що вставляється як розповідь між діалогами та іншими звуками програми. Має важливе значення для повного розуміння та перегляду телевізійних програм незрячими, особами з порушеннями зору та особами з інтелектуальними порушеннями. Інколи, для позначення звукоопису аудіовізуального матеріалу використовується термін «відеодискрипція», тоді як термін «аудіодискрипція» охоплює візуальний опис загалом, включно з театром, спортом та подіями.

Функція «Чистого аудіо» дозволяє користувачам відокремлювати та підкреслювати розмовний діалог та важливу невербальну інформацію від фонових звуків. Послуга може бути корисною для людей з порушеннями слуху

¹ Неофіційний переклад Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги за посиланням: <https://rm.coe.int/brochure-25-10-19-final-to-print/1680993a6e>

² Європейський форум інвалідності. «Audivisual Media Services Directive». Toolkit for transposition. November 2019. – P. 7 – 9. // https://www.edf-feph.org/content/uploads/2020/12/final_edf_avmsd_toolkit_november_2019_0.pdf

та інших глядачів, особливо в галасливому середовищі.

Когнітивна доступність включає в себе легку для розуміння мову, доступний користувацький інтерфейс (наприклад, шляхом уникнення надмірної кількості вражень у композиції зображення), надання користувачам достатнього часу для ознайомлення з контентом, інше. Розширений опис відео є прикладом заходу доступності аудіовізуальних медіа для осіб з інтелектуальними порушеннями. В ключових моментах, аудіовізуальний контент призупиняється (ставиться на паузу) і надається довший опис ситуації або сцени, що дозволяє глядачам з інтелектуальними порушеннями, серед іншого, опрацьовувати контент в більш зручний спосіб.

Переклад жестовою мовою використовується для доведення інформації, що міститься в звуковому супроводі програми (мови та інших важливих звуків) до глядачів, які не чують або для яких жестова мова є рідною та інших користувачів жестової мови (наприклад, тих, хто чує). Забезпечення титрів або субтитрів жодним чином не виключає потреби в перекладі жестовою мовою.

Переклад жестовою мовою здійснюється як попередньо записаних програм, так і програм прямого ефіру. В частині екрану (переважно в правій нижній частині) розташовується віконце з перекладачем. Нова технологія за допомогою HbbTV дозволяє користувачу самому вмикати віконце з перекладачем. Для цього потрібно, щоб телевізор мав можливість доступу до інтернет (Smarttv). Під час трансляції програми на екрані з'являється віконце з символом жестової мови. Користувач вмикає символ і відкривається віконце з перекладачем.

Розмовні субтитри є читанням вголос міжмовних субтитрів розмовним голосом. Є особливо корисними для осіб з порушенням зору та осіб, що мають перешкоди в читанні, а також для сліпоглухих осіб, особливо в країнах, які не дублюють програми державною мовою. Розмовні субтитри також відомі як аудіосубтитри.

Субтитри для глухих та осіб з порушеннями слуху (розгорнуті субтитри) відрізняються від звичайних субтитрів наданням важливої немовної інформації, а також ідентифікують мовця, що може бути корисним, коли глядач не може візуально визначити, хто і що говорить. Прикладом немовної інформації можуть

бути «кроки», «гавкіт собаки» або «тріск вікна». Інколи такі субтитри називають титрами, в деяких країнах субтитри можуть бути закритими та відкритими. Для порівняння термін «субтитри» в тому ж гайді визначає текстове представлення діалогу тією ж мовою або в перекладі іншою мовою. На відміну від розгорнутих субтитрів (субтитрів для нечуючих та осіб з порушеннями слуху), субтитри призначені для глядачів, що чують, які не розуміють мови. З цієї причини субтитри відображають лише розмовний зміст, але не звукові ефекти чи елементи. Здебільшого використовуються для позначення перекладів, до прикладу, субтитрів до іноземних фільмів.

Закритих субтитрів не видно до активації їх глядачем через пульт дистанційного керування або за допомогою меню. Їх можна персоналізувати, є особливо корисними для глухих користувачів.

Відкриті субтитри «вбудовуються» або «жорстко кодуються» в відео і є видимими для всіх користувачів. Відкриті субтитри не можуть бути персоналізовані³. Перевагою відкритих субтитрів є їх вбудованість в зображення, завдяки чому жоден їх елемент не втрачається. Недоліком може бути їх відволікаючий вплив на осіб, що мають перешкоди з фокусуванням або концентрацією уваги та осіб з порушенням зору, що не потребують субтитрів⁴.

Субтитри створюються різними способами. Найбільш поширеним є запис попередніх програм, коли людина вручну записує те, що говорилось в програмі та створює доріжку субтитрів з часовим кодуванням. Використовується ще письмовий перекладач, що в режимі реального часу формує в текст розмову під час програми. Використовуються ще двигуни автоматичного субтитрування, що транскрибують розмову в текст. Але цей метод залежить від набору даних в програмі для конкретної мови. Ще одним способом є використання двигунів Google, але для цього програму слід завантажити на зовнішній носій за межами країни і в цьому випадку існує ризик збереження даних⁵.

Підготовка субтитрів потребує певних інвестицій. До прикладу, для субтитрування 1-3 хвилини фільму потрібно щонайменше півгодини. Крім того, вартує й програмне забезпечення для субтитрів.

³ Європейський форум інвалідності. «Audiovisual Media Services Directive». Toolkit for transposition. November 2019. – P. 7 – 9. // https://www.edf-feph.org/content/uploads/2020/12/final_edf_avmsd_toolkit_november_2019_0.pdf

⁴ Доповідь Funka. Kartläggning av tillgänglighet till tv tjänster. – 2021. – P. 10.

⁵ Там само.

Тут ми окреслюватимемо законодавство та практику країн ЄС з імплементації Директиви, країн, що є кандидатами в члени ЄС, а також альтернативи та способи надання доступних аудіовізуальних послуг в інших країнах. Крім того, аналізуватимемо європейські проекти підтримки медіа та культурних індустрій, а саме включення доступу до послуг різних користувачів як критерію для отримання підтримки. Огляд проводитиметься на основі критеріїв запропонованих в звіті Групи Європейських регуляторів аудіовізуальних послуг ⁶:

- включення зобов'язань в національне законодавство, види послуг, ефірне мовлення та програми в запису, типи постачальників;
- плановані показники зобов'язань щодо доступності, гнучкість в досягненні показників;
- наявність якісних показників;
- моніторинг виконання зобов'язань, залучення організацій користувачів послуг;
- включення в зобов'язання жестової мови та доступних форматів;
- витрати постачальників послуг, підтримка уряду.

Під час підготовки огляду ми орієнтуватимемось на національне законодавство, позиції та практики провайдерів послуг, оцінку та моніторинг громадських об'єднань, в тому числі осіб з інвалідністю-користувачів послуг. Звіти та позиції Європейської групи регуляторів, а також інші джерела, що дозволять оцінити практику впровадження зобов'язань.

Вірменія

Ст. 3 [Закону Республіки Вірменія від 17.06.2010 року "Про телебачення та радіо"](#) ⁷ визначає поняття додаткової інформації та сурдоперекладу. Стаття 5 не містить вказівки на застосування жестової мови, використовуючи натомість термін «літературна вірменська мова». Стаття 7 передбачає обов'язок повної трансляції інформації, зокрема, про авторство субтитрів.

Ст. 1 [Закону Республіки Вірменія від 30.06.2021 року "Про кінематографію"](#) ⁸ визначає принципи державної політики, цілі та форми державного сприяння,

⁶ Report: New rules on accessibility (Article 7.1) - A common understanding of 'proportionate measures'. // <https://erga-online.eu/wp-content/uploads/2021/12/ERGA-SG1-2021-Report-Article-7-accessibility.pdf>

⁷ https://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=95894

⁸ <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=7743&lang=rus>

повноваження державних та інших органів у сфері кінематографії, регулює правові, організаційні та фінансові відносини у кінематографічній діяльності.

Відносини, пов'язані з кінематографічною діяльністю, регулюються не лише Конституцією Республіки Вірменія, вищезазначеним законом, але й міжнародними договорами, що мають пріоритет перед національним законодавством.

Відповідно до п. 5 ст. 3 вищезазначеного Закону, субтитри - це зображення у кадрі слів, озвучених дієвою особою у фільмі, або що містять пояснювальний текст.

Відповідно до ст. 16 вищезазначеного Закону, прокат фільму на території Вірменії відбувається на підставі прокатного посвідчення, яке видається в разі відповідності фільму цілому ряду умов, зокрема, дублювання іноземного фільму на вірменську мову та (або) візуального і чіткого субтитрування (п. 2 ч. 2 ст. 16).

Відповідно до ст. 20 вищезазначеного Закону, для отримання прокатного посвідчення дистриб'ютор фільму до початку прокату фільму представляє в Національний орган, зокрема, заяву про дублювання та (або) субтитрування фільму.

Однією з основних профільних організацій на території Республіки Вірменія є ГО "Управління Вірменського Товариства Глухих"⁹.

Словацька Республіка

Згідно зі ст. 18 Закону про медіа, спеціальні зобов'язання суспільного мовника полягають у забезпеченні доступності до своїх програм таким чином, щоб у кожній телевізійній програмі, яку вона транслює в цифровому вигляді, було принаймні:

- 50 % усіх програм, що транслюються з прихованими або відкритими субтитрами, що відповідають сюжету програм, що транслюються;
- 3 % усіх програм, що транслюються, супроводжуються перекладом жестовою мовою або транслюються жестовою мовою глухих;
- 20 % усіх програм, що транслюються, супроводжуються голосовим коментарем для незрячих.

Згідно зі ст. 18а спеціальних зобов'язань, ліцензовані мовники зобов'язані забезпечити мультимедійний доступ до своїх програмних послуг таким чином, щоб у кожній телевізійній програмі, яку вони транслюють в

⁹ <https://www.spyur.am/ru/companies/armenian-union-of-deaf-people/84390>

цифровому вигляді, принаймні:

- 10 % усіх програм мовлення супроводжувалися шляхом прихованих чи відображених субтитрів, що відповідають сюжету програм, що транслюються, або шляхом перекладу на мову жестів глухих чи трансляції мовою жестів глухих;
- 3 % всієї трансльованої програми, що супроводжується голосовим коментарем для незрячих.

Згідно зі ст. 18b, конкретні зобов'язання мовників і постачальників аудіовізуальних медіа-послуг на вимогу щодо позначення програм із мультимедійним доступом, мовники та постачальники аудіовізуальних медіа-послуг на вимогу повинні чітко позначати всі програми, які супроводжуються прихованими або відображеними субтитрами, що відповідають сюжету програм, що транслюються, супроводжуються голосовим коментарем для незрячих або перекладені жестовою мовою та повідомляють Раді з питань телерадіомовлення та ретрансляції способів позначення програм.

Згідно зі статтею 5 (1h) [Zákon č. 532/2010 o Rozhlase a televízii Slovenska](#)¹⁰, одним із основних напрямків діяльності Словацького радіо і телебачення є врахування потреб людей із вадами слуху та інших соціальних меншин у мовленні.

[Zákon č. 220/2007 o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu](#)¹¹ регулює мультимедійний доступ у ст. 4, 7.

Румунія

Відповідно до румунського закону про аудіовізуальні засоби, Національна рада аудіовізуальних засобів (Consiliul Național al Audiovizualului, CNA) зобов'язана заохочувати постачальників аудіовізуальних послуг з огляду на забезпечення умов, щоб послуги, що надаються бути доступними для людей з вадами зору або слуху.

[Румунський аудіовізуальний кодекс](#)¹², прийнятий CNA і обов'язковий для медіапровайдерів, згадує у своїй преамбулі необхідність надання медіапослуг доступних для людей з інвалідністю та людей похилого віку, зокрема мовою жестів, субтитрами, аудіоописом та іншими технічними засобами, які

¹⁰ <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2010/532/>

¹¹ <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-220>

¹² https://www.cna.ro/IMG/pdf/DECIZIE_nr._220_din_24_februarie_2011_versiune_consolidata.pdf

пропонують цифрові технології.

Угорщина

Відповідно до ст. 39 [Закону про медіа](#)¹³, постачальники медіа-контенту для аудіовізуальних медіа-послуг повинні докладати зусиль, щоб поступово зробити свої програми доступними для людей з вадами слуху.

Суспільні та приватні «лінійні медіа» провайдери, які мають значну ринкову частку, зобов'язані забезпечити, щоб усі оголошення про суспільний інтерес, політична реклама, новинні програми (включаючи новини про дорожній рух, спортивні новини та прогноз погоди) і політичні програми, а також програми про людей з обмеженими можливостями або рівні можливості були доступні через угорські субтитри або через мову жестів.

Крім того, вищезазначені постачальники зобов'язані забезпечити, щоб кінематографічні твори, ігри та програми, що служать суспільним цілям, які надаються з 06:00 до 24:00, також були доступні через угорські субтитри або мовою жестів. Передбачалось поступове збільшення такого часу з шести годин у 2012 році до повного ефірного часу у 2015 році.

На підставі постанови від 1601/2011 р. (XI. 9.) Ради ЗМІ (Médiatanács), Національне управління ЗМІ та інфокомунікації (Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság) регулярно контролює виконання вищезазначених зобов'язань шістьма найбільшими телевізійними мовниками.

Національне управління з питань медіа та інфокомунікації у своєму звіті заявило, що практика постачальників медіа-послуг покращилася щодо доступності; збільшилася частка програм із субтитрами; однак якість субтитрів не завжди була задовільною. Провайдерів медіа-послуг також критикували через те, що виправлення збоїв, зазначених у попередніх звітах, відбувалося надто повільно. Ні в спеціалізованому звіті, ні в річних звітах Національного агентства з питань масової інформації та інфокомунікацій за 2010, 2011 та 2012 роки не згадується та не міститься будь-яка інформація про відповідні скарги.

Також немає чітких положень щодо обов'язку субтитрувати мовами національних меншин. Стаття 99 Закону про медіа лише передбачає, що всі національності, визнані Угорщиною, мають право підтримувати свою культуру та рідну мову, а також отримувати регулярну інформацію рідною мовою за допомогою окремих програм, які транслюються через державні засоби масової

¹³ <https://njt.hu/jogszabaly/2010-185-00-00>

інформації.

Ст. 39 Закону про медіа Угорщини, «Треки програми, доступні для людей з обмеженими можливостями» (неофіційний переклад)¹⁴:

§ 39. (1) Медіа-провайдер аудіовізуальної медіа-послуги повинен прагнути постійно і поступово робити свої програми доступнішими для людей з обмеженими можливостями.

(2) Національний провайдер аудіовізуальних медіа-послуг - якщо його середня частка аудиторії в попередньому календарному році перевищує 1% - зобов'язаний забезпечити, щоб - за винятком вікон телевізійних програм, реклами та анонсів програм - усі його програми мали субтитри. угорською мовою - наприклад, за допомогою служби телетексту - або жестовою мовою з усним перекладом.

(2а) Стосовно медіа-сервісу з найбільшою середньорічною часткою аудиторії, державна служба або постачальник аудіовізуальних медіа-послуг JBE повинні забезпечити доступність фільмів національного виробництва для глядачів із вадами зору в часовий проміжок між 18:30 і 21:00: 30 вечора

(3) Зобов'язання, зазначені в параграфі (2), не застосовуються до номерів програм, доступних мовою оригіналу, за винятком номерів програм, опублікованих на основі параграфа (2) § 99.

(4) Обов'язок, визначений для людей з вадами слуху, має складати щонайменше шість годин у 2012 році, щонайменше вісім годин у 2013 році та щонайменше десять годин з 2014 року.

(5) Постачальник медіа-послуг повинен забезпечувати субтитри або сурдопереклад протягом усього періоду програми, доступної для глядачів із вадами зору за допомогою субтитрів або сурдоперекладу, не впливаючи на єдність програми, а також драматургічно пов'язану цикл програм.забезпечити безбар'єрний доступ і для глядачів.

(6) Перед субтитрованими програмними треками в медіа-сервісі має бути зазначено, що відповідний програмний трек також доступний у згаданій формі на телетекстовому сервісі, підключеному до медіасервісу. Субтитрований варіант тексту програмних треків має бути точним і синхронізованим із тим, що відбувається на екрані, він може містити скорочений виклад сказаного в програмі у випадку, якщо субтитри, враховуючи його довжину, не будуть дають змогу слідкувати за сказаним. Перед програмами з субтитрами чи

¹⁴ Ст. 39 Закону про медіа Угорщини, «Треки програми, доступні для людей з обмеженими можливостями» (угорською).

сурдоперекладом або доступністю для глядачів із вадами зору медіа-служба повинна використовувати піктограму та голосове оголошення, щоб вказати, що відповідна програма також доступна у згаданій формі.

(7) У випадку незаписаних трансляцій субтитри мають бути настільки точними, наскільки це можна обґрунтовано очікувати, і синхронізувати з тим, що відбувається на екрані.

(8) Телемовник зобов'язаний передавати сигнал телетексту, наданий постачальником аудіовізуальних медіа-послуг, або інші субтитри в часовій синхронізації із сигналами зображення та звуку в кожній системі передачі, мережі чи платформі передачі мовлення.

(9) Медіа-провайдер аудіовізуальних медіа-сервісів зобов'язаний підготувати план заходів щодо забезпечення доступності та надати інформацію про план заходів та заходи, які впроваджуються на його основі, на запит Національного медіа та комунікацій. Орган (далі: Орган). Уповноважений орган готує Європейській Комісії звіт про виконання положень пункту (1) кожні три роки.

(10) Орган зобов'язаний створити онлайн-контактну точку на своєму веб-сайті, яка є легкодоступною для осіб з обмеженими можливостями, щоб забезпечити обробку повідомлень, пов'язаних із доступністю, а також інформацію, пов'язану з питаннями доступності, що входять до його компетенції. згідно з § 184, параграф (1).

Австрія

Відповідно до п. 2 - 2b § 5 [Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für ORF-Gesetz, Fassung vom 04.10.2022](#) ¹⁵ (неофіційний переклад):

«(2) У будь-якому випадку телевізійні інформаційні програми (§ 3 абз. 1) повинні бути розроблені відповідно до технічного розвитку та економічної доцільності таким чином, щоб люди з вадами зору та/або слуху та люди з розумовими вадами, які Результатом є проста залежність від мови, полегшене відстеження відправлень. Австрійська телерадіомовна корпорація має пропонувати принаймні одну програму новин простою мовою щодня в одній зі своїх програм між 9:00 і 22:00. На додаток до вищезазначених вимог, слід подбати про те, щоб відповідна частка аудіовізуального контенту, доступного для людей з вадами зору та/або слуху, а також для людей з розумовими

¹⁵ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000785>

вадами, які залежать від простої мови, була постійно доступною через відповідні заходи поступово підвищуються з рівня станом на 31 грудня 2020 року. Австрійська телерадіомовна корпорація може робити об'єктивно виправдані винятки щодо контенту в прямому ефірі через збільшення зусиль, пов'язаних із створенням доступності для цього типу контенту. Заслухавши раду аудиторії та організації, що представляють людей з вадами зору та/або слуху та людей з розумовими вадами, Österreichischer Rundfunk має річний план дій, у якому визначено всі заходи, спрямовані на збільшення частки, включаючи конкретний трирічний графік для щорічне збільшення частки безбар'єрних програм (за винятком живих програм) та їх онлайн-пропозицій, розбитих на категорії інформації, розваг, освіти, мистецтва та культури та спорту. Цей план дій легко опублікувати, він миттєво доступний і доступний постійно. Регуляторний орган має бути проінформований про публікацію. У категоріях інформації, мистецтва та культури та освіти річний приріст має становити не менше 2,5% порівняно з рівнем на кінець попереднього календарного року, а в категорії розваг не менше 4%. У будь-якому випадку, безбар'єрний дизайн ранкових і основних вечірніх програм (з 19:00 до 22:00) усіх телевізійних програм, онлайн-пропозицій, наданих згідно з § 4e абзацом 1 Z 4, і онлайн-пропозицій, затверджених відповідно до § 4f Параграф 1 у зв'язку з § 6 b i, нарешті, надає більшого значення федеральним державним програмам, прес-конференціям, програмам про звітність про вибори та результати виборів у інформаційній категорії, а також дитячим програмам у інформаційних та розважальних категоріях. Австрійська телерадіомовна корпорація повинна щорічно звітувати до 31 березня наступного за звітним періодом року про виконання та збільшення частки заходів, зазначених у плані заходів. У разі невиконання заходів, визначених у плані дій, і темпів збільшення, регламентованих цим положенням, необхідно вказати причини, чому проекти не можуть бути виконані, а темпи збільшення не досягнуті, а також які кроки передбачені закрити цей розрив до кінця наступного календарного року разом із темпом зростання наступного календарного року. Звіт оприлюднюється так само, як і план заходів.

(2a) У річному звіті (Розділ 7) має бути зазначено, як частка вмісту, зробленого безперешкодним для відповідної групи (зокрема, субтитри, переклад мовою жестів, двоканальний звук, аудіоопис) в онлайн-пропозиції та в програмах підвищився. До 2030 року Австрійська телерадіомовна корпорація

прагне зробити всі свої передачі з мовним контентом безперешкодними.

(2b) У своєму звіті про діяльність (Розділ 19 KOG) регуляторний орган також повинен представити статус і розвиток зобов'язань, описаних у параграфі 2, для Австрійського мовлення з порівняльним представленням запланованих цільових значень і фактичних значень досягнуто. За підтримки RTR-GmbH, яка також є центром обслуговування, відповідальним за аудіовізуальні медіа-послуги ORF відповідно до § 20b KOG, вона може додати до цього звіту заяву щодо подальшого вдосконалення безбар'єрної доступності».

Відповідно до § 30 [Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Audiovisuelle Mediendienste-Gesetz, Fassung vom 04.10.2022](#)¹⁶ (неофіційний переклад): «(1) Аудіовізуальні медіа-послуги повинні поважати людську гідність і фундаментальні права інших щодо їх представлення та змісту. (2) Контент в аудіовізуальних медіа-сервісах не повинен: 1) розпалювати ненависть або насильство проти групи осіб або члена групи на підставі статі, раси, кольору шкіри, етнічного чи соціального походження, генетичних особливостей, мови, підбурювати до релігії чи переконання, політичні чи інші переконання, належність до національної меншини, майновий стан, народження, інвалідність, вік чи сексуальна орієнтація; 2) не містять закликів до терористичних злочинів або схвалення терористичних злочинів (§ 282a StGB).»

Відповідно до § 30b вищезазначеного документу, що має назву **Barrierefreiheit**, передбачається (неофіційний переклад):

«(1) Провайдери медіа-послуг повинні забезпечити щорічне збільшення частки безбар'єрних програм у всіх їхніх програмах і каталогах відповідно до їх економічної спроможності, враховуючи субсидії з державних фондів на такі заходи, порівняно зі станом на 31 грудня, 2020 р. поступово збільшується. Що стосується живого контенту, об'єктивно виправдані винятки можуть бути зроблені через збільшення зусиль, пов'язаних зі створенням доступності для цього типу контенту. Постачальники медіа-послуг звільняються від зобов'язання згідно з першим реченням, якщо їхній обіг аудіовізуальних медіа-послуг у попередньому році не перевищував 500 000 євро. Крім того, провайдери медіа-послуг лише локально або регіонально орієнтованих телевізійних програм звільняються від зобов'язань щодо аудіовізуальних медіа-послуг, які вони пропонують. (2) Щоб визначити заходи, які необхідно вжити для постійного та поступового збільшення частки, провайдер медіа-послуг повинен, заслухавши

¹⁶ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20001412>

представника організації людей з вадами зору та/або слуху та людей з інтелектуальними вадами, скласти розробити план дій, включаючи конкретний трирічний графік щорічного збільшення частки доступних трансляцій, за винятком прямих трансляцій, розбитих на категорії інформації, розваг, освіти, мистецтва, культури та спорту, зокрема щодо зручності заходів доступності. Регуляторний орган має видати вказівки для забезпечення порівнянності даних і стандартизувати форму та зміст таких планів дій. Провайдер медіа-послуг повинен подати план дій до регуляторного органу та оприлюднити його у легко, негайно та постійно доступний спосіб. (3) Провайдери медіа-послуг щорічно до 31 березня наступного за звітним періодом року інформують регуляторний орган про виконання плану заходів та збільшення часток у звітності за окремими категоріями. Звіт оприлюднюється так само, як і план заходів. У разі невиконання заходів та збільшення пропорцій, зазначених у плані заходів, необхідно вказати причини, чому проекти не можуть бути реалізовані та які кроки передбачені для того, щоб наздогнати заплановане збільшення до наприкінці наступного року і в той же час досягти збільшення, запланованого на наступний рік. У разі невідповідності регуляторний орган може ініціювати процедуру правового нагляду за посадою або на підставі скарги; крім того, до звіту про діяльність контролюючий орган повинен додати акт про невідповідність. (4) У своєму звіті про діяльність (розділ 19 КОГ) регуляторний орган повинен представити статус і розвиток зобов'язань, описаних у параграфі 1, для окремих постачальників медіа-послуг із порівняльним представленням запланованих цільових значень і значень фактично досягнуто. За підтримки RTR-GmbH як центру обслуговування відповідно до § 20b КОГ, ви можете додати до цього звіту заяву про подальше покращення безбар'єрного доступу. (5) За підтримки RTR-GmbH регуляторний орган вперше 30 листопада 2022 року і кожні три роки після цього запропонував оцінку вжитих заходів, а також перелік безперервності та кроків, вжитих для розвивати безбар'єрний доступ до аудіовізуальних медіа-сервісів для створення звітності для створення Європейської комісії».

Однією з основних профільних організацій на території Австрії є «[Österreichischer Gehörlosenbund](https://www.oegl.b.at/)»¹⁷.

¹⁷ <https://www.oegl.b.at/>

Азербайджан

[Закон Азербайджану від 2021 року “Про медіа”](#)¹⁸ запроваджує нові правила на медіаринку в країні. Головною новелою є суворий механізм ліцензування та контролю, що з одного боку може впливати на рівень свободи слова в країні, а з іншого — сприяти виконанню взятих на себе зобов’язань, зокрема, в сфері інформаційної доступності.

Бельгія

Одним з ключових документів є [Decreet betreffende radio-omroep en televisie](#)¹⁹, що застосовується з урахуванням [Decreet houdende wijziging van diverse bepalingen over de regionale televisieomroeporganisaties van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie](#)²⁰, [Decreet houdende wijziging van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie met betrekking tot de landelijke en regionale radio-omroeporganisaties en de technische eindapparatuur voor FM-radio-ontvangst van radio-omroeporganisaties](#)²¹ та [CINQUIÈME CONTRAT DE GESTION DE LA RTBF](#)²².

Вищезазначені документи запровадили принцип недискримінації та обов’язок забезпечення інформаційної доступності для людей з вадами слуху чи зору. При цьому підкреслюється особлива важливість програм новин, які повністю мають дублюватися субтитрами, незалежно від того, суспільний це мовник чи приватний.

Однією з основних профільних організацій на території Австрії є [«Fédération Francophone des Sourds de Belgique»](#)²³.

¹⁸ <https://www.dw.com/ru/novyj-zakon-o-media-azerbajdzhana-stanet-huzhe-ili-jeto-nevozmozhno/a-60377839>

¹⁹ <https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1017858.html>

²⁰ <https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023924.html>

²¹ <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1035266&datum=&geannoteerd=true&print=false>

²² <https://ds1.static.rtb.be/article/pdf/2018-12-12-contrat-gestion-rtbf-2019-2022-version-definitive-1545319225.pdf>

²³ <http://www.ffsb.be/>

Швейцарія

Попри [сумне минуле](#)²⁴, наразі Швейцарія демонструє стрімке [покращення](#)²⁵ ситуації та імплементацію Конвенцію ООН про права осіб з інвалідністю. Наприклад, в театрах [впроваджений показ](#)²⁶ субтитрів англійською мовою, яка наразі доповнює одну з трьох офіційних мов. Така адаптація все ширше [поширюється](#)²⁷ і на інші галузі.

Тут активно функціонують не лише місцеві організації, але й [сусідніх країн](#)²⁸.

Франція

Відповідно до ст. 28 [Закону № 86-1067](#)²⁹, надання ліцензій приватним компаніям на трансляцію телевізійних передач підпорядковується укладенню угоди між органом, який регулює аудіовізуальний сектор, Радою з аудіовізуальних засобів (CSA) і компанією, яка подає заявку на отримання такого дозволу.

Як зазначається, локальний Закон про інвалідність передбачив наявність умови, що має бути включена до угоди: «значна частка» телевізійних програм має бути доступною для нечуючих і людей з вадами слуху; для каналів з середньорічним рейтингом понад 2,5% від загальної телевізійної аудиторії є обов'язок забезпечити таку доступність для всіх телевізійних програм, крім реклами, протягом п'яти років після 2005 року (п. 5 ст. 28 вищезазначеного

²⁴ <https://www.swissinfo.ch/rus/%D1%88%D0%B2%D0%B5%D0%B9%D1%86%D0%B0%D1%80%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F-%D1%84%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%B3%D0%BB%D1%83%D1%85%D0%B8%D1%85-%D0%BE%D1%82%D0%BC%D0%B5%D1%87%D0%B0%D0%B5%D1%82-%D1%81%D0%B2%D0%BE%D0%B5-75-%D0%BB%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%B5/46806212>

²⁵ <https://www.swisstxt.ch/en/services/accessibility/subtitling/how-are-tv-subtitles-created-for-people-with-hearing-impairments/>

²⁶ <https://www.swissinfo.ch/rus/%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BC%D0%B0%D1%81%D1%83%D0%B1%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%80%D1%8B-%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D1%86-%D1%82%D0%BE-%D1%8D%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%8B-%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D1%83%D1%82-%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%8C-%D0%B2-%D1%82%D0%B5%D0%B0%D1%82%D1%80-%D0%B2-%D1%86%D1%8E%D1%80%D0%B8%D1%85%D0%B5/45572374>

²⁷ <https://www.swisstxt.ch/en/cases/access-services/>

²⁸ <https://www.deafrefugees.de/>

²⁹ <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000512205/>

Закону).

Передбачається можливість відступу від такої вимоги для програм із «особливими характеристиками». Що стосується сліпих і слабозорих людей, одна вимога була включена в Закон 1986 року, Закон про інвалідність, який говорить, що угода повинна передбачати «пропорції телевізійної програми», доступні для них (також п. 5 ст. 28 вищезазначеного Закону).

Для суспільних каналів Закон про інвалідність інтегрував деякі зміни в Закон про комунікацію. Стаття 53 цього закону з 2005 року передбачає обов'язок суспільних каналів забезпечувати доступ для глухих та людей з вадами слуху до всіх телевізійних програм, крім реклами (існує також можливість відступу для програм зі «специфічними характеристиками»).

Крім того, в угодах про цілі між CSA та суспільними каналами має бути зазначено зобов'язання каналів надавати сліпим і слабозорим людям доступ до телевізійних програм (без будь-яких додаткових деталей щодо частки).

Щодо телевізійних і радіопередач, то також є рекомендація від 4 січня 2011 року щодо виборчих питань від CSA, яка адресована телеканалам. Вона нагадує про положення Закону та уточнює, що «канали з середньорічним рейтингом понад 2,5% загальної телевізійної аудиторії відповідають за забезпечення доступу глухих і слабочуючих осіб із субтитрами або жестовою мовою до всіх телевізійних програм. програми, присвячені виборам».

Від інших каналів вимагається «забезпечувати доступ із субтитрами або мовою жестів для глухих і людей із вадами слуху до основних телевізійних програм, присвячених поточним виборчим подіям, за високої аудиторії, а також прагнути забезпечити, зокрема, доступ до трансляції виборчих дебатів на екрані».

Якість послуг має відповідати трьом хартіям, де зазначені стандарти. Медіарегулятор опублікував три хартії, що стосуються якості опису аудіо, субтитрування та французької мови жестів (FSL) у 2008, 2011 та 2015 роках. Відповідно до Хартії 2015 року, розмір віконця з перекладачем жестової мови повинен бути видимим не менше ніж на 10% екрану. Хартія 2011 року стосується якості субтитрування, а Хартія 2008 року – якості звукоопису. У 2020 році регулятор опублікував керівництво зі звукоопису, яким передбачено зобов'язання провайдерів під час застосування звукоопису керуватись розробленими Конфедерацією незрячих рекомендаціями.

Французький національний кіноцентр надає прями субсидії на створення

цифрових файлів субтитрування для глухих і слабочуючих, а також доріжок звукоопису для сліпих і людей з порушенням зору. Фінансування може бути присуджено делегованим продюсерським компаніям кінематографічних творів, ініційованих Францією, які отримали згоду на виробництво ³⁰.

Німеччина

Відповідно до розділу 3 (2) [Rundfunkstaatsvertrag, RStV](#) ³¹ усі приватні та суспільні мовні служби мають збільшити кількість доступних програм (немає визначення доступності та будь-яких часових рамок) і мовлення в межах їх технічної та фінансової можливості.

Згадується, що у протоколі до п'ятнадцятої поправки до Договору про суспільне мовлення чітко зазначено, що законодавчі органи (землі) очікують від суспільних мовників активізації діалогу з асоціаціями людей з інвалідністю, посилення доступності їхніх програм та загального збільшення інформативності. Так само очікується, що приватні мовники розширять доступність своїх програм.

Відповідно до [Filmförderungsgesetz, FFG](#) ³² виробництво доступної версії кожного фільму є частиною критеріїв прийнятності для державного фінансування. Спонсоровані фільми включають документальні.

Моніторинг виконання зобов'язань приватними мовниками покладено на регулятора. За виконанням зобов'язань в Компаніях ARD, ZDF і Deutschlandradio стежать створені наглядові ради. Відповідно, приватні мовники звітують регулятору з питань ЗМІ, а три компанії наглядовим радам ³³.

Болгарія

На виконання ст. 49 Закону про електронні комунікації ³⁴ Комісія з регулювання зв'язку прийняла Правила надання доступу до електронних комунікаційних послуг через мережі наземного цифрового мовлення та надання

³⁰ Report: New rules on accessibility (Article 7.1) - A common understanding of 'proportionate measures'. // <https://erga-online.eu/wp-content/uploads/2021/12/ERGA-SG1-2021-Report-Article-7-accessibility.pdf>

³¹ https://www.die-medienanstalten.de/fileadmin/user_upload/Rechtsgrundlagen/Gesetze_Staatsvertraege/RStV_22_nichtamtliche_Fassung_medienanstalten_final_web.pdf

³² https://www.gesetze-im-internet.de/ffg_2017/BJNR341300016.html

³³ Report: New rules on accessibility (Article 7.1) - A common understanding of 'proportionate measures'. // <https://erga-online.eu/wp-content/uploads/2021/12/ERGA-SG1-2021-Report-Article-7-accessibility.pdf>

³⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L1972>

через ці мережі електронних комунікаційних послуг для людей з вадами слуху та зору (Оприлюднено, ДВ, 96/07.11.2008).

З 2009 року Рада з електронних медіа передбачала в ліцензіях на надання аудіовізуальних медіа-послуг через мережі наземного цифрового мовлення для постачальника «забезпечити доступ до програми для осіб з вадами слуху та зору, включаючи спеціалізовані субтитри, мовні знаки, звуковий опис і звукові субтитри».

Болгарське національне телебачення забезпечує сурдопереклад для трансляцій дебатів відповідно до вимог виборчого законодавства.

Зобов'язання можуть відрізнитись для суспільного мовника та приватних послуг. Крім того, при накладенні зобов'язань враховується й частка аудиторії, на яку поширюються послуги. Повноваження з моніторингу за створенням умов доступності покладаються на регулятора. Крім того, за дотриманням умов доступності стежить Комісія з захисту від дискримінації³⁵.

Кіпр

Стаття 8 Закону про людей з обмеженими можливостями 2000 року встановлює зобов'язання у сфері телекомунікацій та інформації. Зокрема, стаття 8 (3) передбачає, що: «Телеканали повинні вживати необхідних заходів для того, щоб у певні години випуск новин був зрозумілий глухим».

Закон Кіпрської телерадіомовної корпорації та Закони про радіо та телебачення містять відповідні положення для всіх аудіовізуальних медіапослуг і заохочують постачальників медіапослуг під їхньою юрисдикцією забезпечити поступове надання своїх послуг, доступних для людей з вадами зору або слуху. Крім того, визначається, що «кожна телевізійна служба зобов'язана транслювати з 18:00 до 22:00 спеціальний випуск новин, адресований глухим людям, тривалістю не менше п'яти хвилин. Трансляція зазначеного спеціального випуску новин повинна займати не менше половини площі телеекрана». Немає інших специфікацій щодо кроків, які необхідно виконати, або методів, які слід використовувати.

Зазначається, що аудіовізуальні медіапослуги після консультацій з Управлінням повинні подати однорічний графік із зазначенням конкретних способів досягнення поступового збільшення відсотка їхніх шоу – принаймні на 5 % більше, ніж новини.

³⁵ Report: New rules on accessibility (Article 7.1) - A common understanding of 'proportionate measures'. // <https://erga-online.eu/wp-content/uploads/2021/12/ERGA-SG1-2021-Report-Article-7-accessibility.pdf>

Чеська Республіка

Чеське телебачення (державний провайдер) має юридичне зобов'язання показувати принаймні 70 % усіх своїх програм мовлення із закритими або відкритими субтитрами, виробляє щонайменше 2 % програм мовлення чеською мовою жестів або забезпечувати синхронний переклад на чеську мову жестів для осіб з вадами слуху, а також здійснювати щонайменше 10% мовлення програми, доступної для людей з вадами зору.

Вказується в неофіційних джерелах, що таке положення не існує для інших державних чи приватних медіапровайдерів.

Хорватія

Стаття 14 Закону про електронні ЗМІ передбачає, що Рада з електронних засобів масової інформації (Vijeće za elektronske medije), діючи як статутний орган, заохочуватиме постачальників аудіовізуальних медіапослуг поступово робити свої послуги доступними для осіб із вадами слуху та зору.

У своїй статті 2 (1) Закон визначає електронні ЗМІ як: аудіовізуальні програми, радіопрограми та електронні публікації. Електронні публікації визначаються як відредагований вміст, що щоденно або періодично публікується в Інтернеті постачальниками електронних публікацій з інформаційною та освітньою метою.

Крім того, у статті 6(2) Закону про Хорватське радіотелебачення (Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji) зазначено, що Хорватське радіотелебачення зобов'язане «поступово робити доступними свої аудіовізуальні медіапослуги для осіб із вадами слуху та зору».

Ст. 9(1) уточнює, що державна служба Хорватського радіотелебачення включає зобов'язання установи створювати програми, які задовольняють демократичні, соціальні та культурні потреби хорватського суспільства, гарантуючи плюралізм, включаючи культурну та мовну різноманітність. У цьому контексті ст. 9(2) конкретно перераховує зобов'язання щодо адаптації, виробництва, спільного виробництва та публікації/трансляції програм для людей з обмеженими можливостями та дітей з обмеженими можливостями та заохочення перекладу хорватською мовою жестів. Інші види пристосувань, які є

обов'язковими, Закон не визначає.

Стаття 46 договору між Хорватським радіотелебаченням та Урядом Республіки Хорватія на період з 1 січня 2013 року до 31 грудня 2017 року, визначав, що хорватське радіо виробляє та транслює на національних каналах щонайменше 20 спеціальних програм для осіб та дітей з обмеженими можливостями на рік і щонайменше 100 таких програм на регіональних каналах. Хорватське телебачення випускає щотижневу програму для людей з обмеженими можливостями та висвітлює питання, що стосуються інвалідів війни, у своїх програмах для ветеранів війни.

Ця ж стаття визначає, що Хорватське телебачення адаптує деякі новини, релігійні теми та інші програми для глухих через переклад хорватською мовою жестів або за допомогою субтитрів, із зобов'язанням збільшити частку таких програм, де це можливо, у процесі виробництва.

Республіка Польща

Провайдери послуг телебачення та радіомовлення, згідно з законодавством, зобов'язані забезпечити доступність програм для осіб з інвалідністю по зору та слуху, шляхом використання відповідних форматів³⁶. Доступним засобом (форматом) є звуковий або графічний елемент, що міститься в програмі або розповсюджується одночасно з нею, метою якого є надання людям з інвалідністю по зору та слуху можливості сприймати програму, зокрема за допомогою субтитрів для глухих (розгорнутих субтитрів) або звукоопису (аудіодискрипції) чи перекладу жестовою мовою³⁷. Передбачено довести щоквартальний показник ефірного часу програм, за винятком реклами та телемагазинів, у яких забезпечено доступність для осіб з інвалідністю по зору та слуху до 50 %. Проте, цей показник має бути досягнутий поступово. Змінами до відповідного закону у 2018 році передбачено, що у 2019 році показник ефірного часу програм, де використовуються доступні формати повинен становити не менше 15 %; у 2020 та 2021 не менше 25 щоквартального часу; в 2022-2023 не менше 35 % і лиш з 2024 року цей

³⁶ Pnkt 1. Art. 18a Ustawa o radiofonii i telewizji z dnia 29 grudnia 1992 r. Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 805, z 2021 r. poz. 1676. // <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19930070034>

³⁷ Там само. Para. 28. Pnkt 2 Art. 4.

показник становитиме не менше 50 %³⁸. Крім того, обов'язковим є надання повідомлень доступними мовами та форматами щодо надзвичайних ситуацій. Виняток лише випадки, коли такі повідомлення не можливо надати³⁹.

Законом передбачено, що Національна рада з телебачення та радіомовлення своїми рішеннями визначає: «тип мови чи формату доступного для осіб з інвалідністю та частки його використання у загальному обсязі мовлення, з урахуванням часу виходу в ефір, характеру та виду програми, можливостей провайдерів забезпечити застосування мови та форматів, а також розвиток технологій телерадіомовлення та форматів для людей з інвалідністю; тип програм, трансляція якої не зобов'язує телерадіоорганізації створювати умови для людей з інвалідністю, з урахуванням кількості населення на території поширення програми; меншу частку; меншу частку телевізійних програм, що містить мови та формати доступні для людей з інвалідністю, з урахуванням кількості населення території охоплення програми, частки аудиторії програми, типів типів використовуваних мов та форматів, методу розподілу та спеціалізації програм та урахуванням потреб аудиторії та можливостей мовника; спосіб інформування громадськості про дату, час і тривалість програми, що містить мови та формати доступні для осіб з інвалідністю, а також тип таких форматів з урахуванням потреб аудиторії та можливостей мовника»⁴⁰.

Змінами до Закону про телебачення і радіомовлення в 2021 році зобов'язання створення не менше 30 % доступного в каталозі контенту поширюється на провайдерів послуг за запитом. Ця частка теж є гнучкою та досягається поступово: 2022 – 5 %; 2023 – 10 %; 2024-2025 – 20 %; 2025 – 30 %. Зменшення цієї частки або звільнення від зобов'язань залежить від частки аудиторії, спеціалізації контенту⁴¹.

Провайдери зобов'язані інформувати Національну раду з телебачення та радіомовлення та телеглядачів про дату та час виходу в ефір доступних програм, їх тривалість, а також про вид використовуваних мов та / чи форматів

³⁸Art. 2. Ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji. // <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180000915>

³⁹Punkt 1a. Art. 18a. Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o kinematografii. // <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210001676>

⁴⁰ Там само. Зміни внесені до Art. 18a.

⁴¹ Art. 47g. Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o kinematografii. // <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210001676>

для забезпечення доступності. В 2025 році Голова Національної ради телебачення та радіомовлення представляє Сейму, Сенату та Міністру у сфері культури та охорони національної спадщини інформацію про виконання визначених Законом зобов'язань та про можливість підвищення рівня щоквартального ефірного часу програм, де застосовуються мови та формати доступні для людей з інвалідністю ⁴². Крім того, щороку мовники, в тому числі провайдери послуг за запитом до 31 березня інформують Національну раду про виконання зобов'язань за попередній рік ⁴³.

Фінляндія

Відповідно до ст. 19a Laki televisio- ja radiotoiminnasta ⁴⁴ (неофіційний переклад) про **Створення програмного забезпечення доступним для людей з вадами зору та слуху**: «Фінські або шведські телевізійні програми повинні супроводжуватися субтитрами, а інші програми повинні супроводжуватися коментарем або послугою, у якій текст програми з субтитрами змінюється на звук (служба аудіо та субтитрів)), як зазначено в цьому розділі. Служба аудіо та субтитрів має бути підключена до загальнодоступного програмного забезпечення, про яке йдеться в законі про Yleisradio Oy. Послуга аудіо- та субтитрів також має бути підключена до програмного забезпечення загального характеру, яке надсилається згідно з національною ліцензією на програмне забезпечення, як це більш детально передбачено Постановою Уряду. У суспільних інтересах універсальне програмне забезпечення, що містить програми фінською та шведською мовами, які, згідно з ліцензією, повинні містити новини та програми поточних подій. Послугу аудіо та субтитрів не потрібно підключати до музичних вистав, спортивних чи дитячих програм. Витрати, пов'язані з впровадженням послуги аудіо та субтитрів для операторів недержавного телебачення, не можуть перевищувати одного відсотка обороту телеоператора за попередній фінансовий рік. Для програм, до яких необхідно підключити послугу аудіо- та субтитрування, розпорядженням Уряду можуть встановлюватися поступово зростаючі квоти у відсотках програмних годин. Стосовно програмного забезпечення, яке передається згідно з національною

⁴² Art 4. Ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji. // <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180000915>

⁴³ Pnkt 1b. Art. 18a. Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o kinematografii. // <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210001676>

⁴⁴ <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1998/19980744#L3P19a>

ліцензією на програмне забезпечення, згаданою в підрозділі 2 вище, квота може складати 10-50 відсотків програм у 2011-2016 роках і 50-100 відсотків програм суспільних послуг. Постановою Уряду може регулюватися технічне впровадження та передача аудіо- та субтитрів. Постановою Уряду вартість години програми, яка виникає внаслідок впровадження послуги аудіо- та субтитрування, має бути підтверджена на два календарні роки».

[Valtioneuvoston asetus televisio-ohjelmiin liitettävästä ääni- ja tekstityspalvelusta](#) ⁴⁵ передбачає квоти.

Цікавим є обмеження контенту, що підлягає адаптації. Відмічається, що музичні, спортивні та дитячі програми адаптації не підлягають, очевидно щоб не розмивати відсоток від необхідної кількості. Також цікаве поширення на приватних мовників вимоги, для яких квота менша.

На останню редакцію вийти поки що не вдалося, тому можуть бути зміни. Але загалом це найбільш цікавий досвід, на мою думку.

Нідерланди

Основним документом є [Mediawet 2008](#) ⁴⁶. Також діє [Mediabetesluit 2008](#) ⁴⁷, відповідно до ст. 15 якого (неофіційний переклад):

«1) Щонайменше 95% загальної пропозиції телевізійних програм національної громадської медіа-служби, що складається з голландськомовної продукції, забезпечено субтитрами для людей з вадами слуху.

2) Для цілей параграфа 1 не береться до уваги таке:

- a. рекламні та телеторгові повідомлення, включаючи кадри;
- b. пропозиції телевізійних програм, які розповсюджуються для носіїв нідерландської мови за кордоном; і
- c. пропозиція візуального радіо».

Відповідно до ст. 17 (неофіційний переклад):

«1) Загальна пропозиція програм на каналі телевізійних програм комерційної медіа-установи з охопленням щонайменше 75 відсотків усіх домогосподарств у Нідерландах, яка складається з голландськомовної продукції, надається щонайменше на 50% із субтитрами на користь осіб з порушенням слуху.

2) Для цілей параграфа 1 не береться до уваги таке:

⁴⁵ <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110292>

⁴⁶ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0025028/2022-07-01>

⁴⁷ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0025036/2022-01-01/0>

- а. рекламні та телеторгові повідомлення, включаючи кадри; і
- б. пропозиція візуального радіо».

Ще одна країна, де не лише суспільний мовник має забезпечувати доступність, але й приватний. Квота для них також різна.

Мальта

У Мальті діє ATT DWAR IX-XANDIR, де ключовою є [KAPITOLU 350](#)⁴⁸. Відповідно до ст. 16JB якої (неофіційний переклад):

«(1) Послуги, що надаються провайдерами медіа-послуг, повинні без зайвої затримки постійно та поступово ставати більш доступними для людей з обмеженими можливостями за допомогою відповідних заходів. Служби ЗМІ повинні не пізніше ніж через шість місяців після набрання чинності цією статтею подати до Управління план дій, який детально пояснює вжиті заходи. Цей план дій оновлюється провайдером медіа-послуг принаймні один раз на два роки, який починається з дати, коли провайдер медіа-послуг представив план дій Органу. У будь-якому випадку Орган може попросити постачальника медіа-послуг внести зміни як у робочий план, так і в оновлення, якщо Орган вважає, що вони не відповідають зобов'язанням, про які йдеться в цій статті.

(2) Постачальники медіа-послуг повинні щорічно надавати Органу детальний звіт про прогрес, досягнутий у впровадженні необхідних заходів для виконання положень попереднього підрозділу.

(3) Уповноважений орган має підтримувати унікальний онлайн-контактний пункт, який є легкодоступним, у тому числі для людей з обмеженими можливостями, і загальнодоступним, де надається інформація та куди подаються скарги щодо будь-яких проблем доступності, згаданих у цій статті. Ці скарги розглядаються відповідно до процедури, передбаченої статтею 22А.

(4) Постачальники медіа-послуг повинні гарантувати, що інформація про надзвичайні ситуації, включаючи оголошення та публічні повідомлення в ситуаціях стихійного лиха, яка стає доступною для громадськості через аудіовізуальні медіа-послуги, надається у спосіб, доступний для людей з обмеженими можливостями».

⁴⁸ <https://legislation.mt/eli/cap/350>

Швеція

2021 року Управління з питань преси, радіо і телебачення Швеції (УПРТШ) оновило вимоги до доступності телевізійних послуг для осіб з інвалідністю. Вимоги стосуються всіх провайдерів послуг, в тому числі провайдерів послуг за запитом окрім суспільного мовника. Доступність включає субтитрів, перекладу жестовою мовою, звукоопису⁴⁹. Нові вимоги мають діяти з 1 вересня 2021 року до 31 серпня 2023 року. Цей термін об'єднується в два етапи по року кожен. На кожному з етапів провайдер звітує про виконання вимог доступності та надає план дій з поліпшення послуг доступності в наступному етапі. Ці вимоги застосовуватимуться до провайдерів послуг з часткою аудиторії 1% і більше. Частка доступності послуг розраховуватиметься на основі до провайдерів медіапослуг – частка часу мовлення у програмній послугі, для провайдерів послуг за запитом – кількості програм. Для провайдерів послуг з часткою аудиторії менше 1% застосовуються загальні вимоги сприяння доступності послуг.

Вимоги охоплюють програми шведською мовою з субтитруванням, перекладом жестовою мовою та звукоописом. У випадку озвучування тексту, вимоги поширюються на іншомовні програми з перекладом шведською. Для початку вимоги мають бути однаковими для кожного провайдера послуг. Різниця залежить від доступу провайдера до технології доступності послуг чи може провайдер запропонувати таку послугу, а також чи діяли такі вимоги в попередні періоди. Вимоги встановлюються у вигляді квот для кожної технології, що виражається у відсотках часу для програм мовлення шведською. Технологія озвучування тексту квота є відсотком від часу трансляції програми з текстом перекладу шведською мовою. Час трансляції розраховується на основі однієї платформи розповсюдження. Попередньо враховувалась лише кількість годин. Субтитрування попередньо записаних програм, субтири прямого ефіру та тексту для читання повинні виконуватись на кожній із платформ (ефірній, кабельній, IPTV, інтернет та супутниковій), на якій розповсюджується телевізійна послуга. Квота перекладу жестовою мовою та звукоопису мають

⁴⁹ Тут і далі Доступне телебачення Звіт з моделлю рішень щодо вимог до провайдерів медіа-послуг для забезпечення доступності їх телевізійних трансляцій та телебачення на замовлення Dnr: 20/0398 Tillgänglig tv Rapport med beslutsmodell för krav på leverantörer av medietjänster att tillgängliggöra sina tvsändningar och beställtv Dnr: 20/03986. // <https://www.mpr.se/globalassets/dokument/tillganglighet/dokument/rapport-2021---tillganglig-tv.pdf>

бути виконані на одній платформі за вибором, або, за запитом, одночасно з лінійною трансляцією програми на програмній службі. Вимоги звукоопису та озвучування тексту також можуть бути виконані через надання послуги у вигляді звукової доріжки на окремому пристрої, до прикладу мобільному телефоні або планшеті одночасно з лінійною трансляцією програми.

Не підпадають під кількісні вимоги прямі спортивні трансляції та рерансляції (матчі та змагання), якщо відсутні технічні або практичні умови для забезпечення доступності цих трансляцій. У таких випадках провайдери докладають зусиль, щоб зробити трансляцію доступною. Водночас, в річному звіті провайдери пояснюють причину технічної чи практичної неможливості такої трансляції і що провайдери роблять для доступу до таких трансляцій. Телемагазини та рекламні ролики не підпадають під квотування та не включаються до обліку програм, що надаються. Крім того, від вимог забезпечення доступності можуть бути звільнені провайдери послуг, якщо витрати на забезпечення доступності становитимуть більше 1% обороту.

Обсяг доступного контенту визначається урядом, якщо сервіс фінансується за рахунок оплати за державну послугу та, в інших випадках, за рахунок УПРТШ. Визначаючи обсяг доступності послуг та спосіб забезпечення доступності, враховується фінансовий стан та технологічний розвиток сервісів, що забезпечують доступність.

УПРТШ веде діалог з користувачами послуг та виявила, що перешкодою є відсутність інформації про те, які програми є доступними, де і як користувачі можуть отримати до них доступ. Тому Управління публікує інформацію щодо доступності програм та технологій доступу на своїй сторінці. Крім того, в вимогах до провайдерів щодо розробки плану дій з доступності міститься запит інформування провайдерами користувачів про те, які програми є доступними, за допомогою яких технологій і як користувачі отримують до них доступ. Провайдери також мають інформувати спосіб спілкування з користувачами послуг та їх вплив на вибір програм, до яких застосовується доступність. В межах моніторингу доступності послуг УПРТШ на своїй сторінці відкрила можливість залишати скарги, публікує способи доступу до програм та інші можливості для користувачів послуг.

Щодо використовуваних технік, в Швеції провайдери послуг пропонують

три основні форми та формти.

1. Субтитри шведською. Найпоширенішим є вибіркоче субтитрування попередньо записаних програм. За останні роки деякі провайдери почали використовувати автоматичне розпізнавання субтитрів – машинне субтитрування. Наприклад, «SVT Play» використовує машинні субтитри для місцевих новинних програм. Менші провайдери можуть отримати автоматичні субтитри за допомогою безкоштовних додатків, які використовують вихідний код розпізнавання мови Google. Деякі провайдери пропонують можливість налаштування зовнішнього вигляду субтитрів. За наявності технічних можливостей, усі попередньо записані програми шведською мовою повинні мати субтитри протягом кожного періоду на всіх платформах, на яких розповсюджується послуга. Стосовно ж програм прямого ефіру, то 60% часу трансляції програм шведською мовою у прямому ефірі повинні містити субтитри протягом кожного періоду на всіх платформах, де послуга надається.

2. Переклад жестовою мовою використовується менше від субтитрування, але певною мірою застосовується основними провайдерами країни. До прикладу, SVT апробує нову технологію перекладу жестовою мовою. Технологія базується на стандарті HbbTV (Hybrid Broadcast BroadBand Television), який спрямований на створення телевізійних послуг, що поєднують лінійне мовлення з онлайн контентом. Вимоги перекладу жестовою мовою відрізняються від провайдера послуг. До прикладу, TV4, AB 10% ефірного часу програм шведською мовою повинні бути перекладені жестовою мовою. Для Nordic Entertainment Group Sweden AB:s (NENT) під час першого періоду 4%, другого 6% ефірного часу. Провайдер може обирати чи надаватиметься ця послуга в межах лінійної телевізійної послуги чи через надання перекладу за запитом одночасно з трансляцією програми.

3. Звукоопис є популярним форматом в країні, що застосовується для записаних програм. Однак, користувачі наполягають на полегшенні доступу до перекладного контенту. Користувачі пропонують використовувати можливість вмикати та вимикати звукоопис програми без необхідності перемикання каналів. Можливість цього застосування є можливою завдяки технології HbbTV. Озвучений текст пропонують лише два провайдери (SVT та TV4), але перешкодою залишається можливість пошуку таких програм. Інші провайдери взагалі не надають послугу озвучення тексту. 10% програм шведською мовою

мають містити звукоопис. Провайдер може обрати спосіб трансляції звукоопису. Чи в межах лінійної трансляції чи за запитом надання такого опису одночасно з трансляцією, чи шляхом надання звукової доріжки в телефоні або планшеті з одночасною трансляцією програми.

4. Озвучування тексту. Для послуг TV4, AB, до яких застосовуються спеціальні вимоги 15% програм на першому етапі та 20% на другому з текстом перекладу шведською має бути доступний у вигляді озвучуваного тексту на всіх платформах розповсюдження послуги. До провайдера NENT такі вимоги на цьому етапі не застосовуватимуться через відсутність технічних можливостей. Однак, провайдер працюватиме над тим, щоб ці вимоги були забезпечені в наступному рішенні. Вимога може бути виконана через надання окремої звукової доріжки для зчитування на телефоні чи планшеті.

5. SVT пропонує послугу «Чистого звуку», що полегшує розуміння діалогу. Деякі сервіси надають можливість регулювання швидкості відтворення контенту.

І якщо більші провайдери послуг є більш спроможними створювати доступність, для менших без підтримки, таку можливість реалізувати не вдасться.

Норвегія

Kringkastingsloven (Lov-1992-12-04-127) § 2-19 поширює зобов'язання зі створення умов для доступу до медіапослуг як на суспільного мовника (NRK), так і на приватних мовників, частка аудиторії яких складає від 5% усіх телеглядачів. Вимоги стосуються необхідності застосування субтитрів, перекладу жестовою мовою, звукоопису та інших технологій. Вимоги не поширюються на менших провайдерів (частка аудиторії менше 5%), але щодо NRK, то вимоги поширюються як на ефірне мовлення, так і на послуги за запитом. В Постанові Міністерства культури FOR-1997-02-28-153 конкретизуються вимоги для суспільного мовника та для комерційних провайдерів.

Зобов'язання для NRK включають:

- субтитри для всіх попередньо вироблених програм;

- за технічної та практичної можливості вимоги субтитрування поширюються й на програми прямого ефіру;
- субтитри повинні мати програми, які транслюються в ефірному мовленні та в послугах за запитом;
- регіональні трансляції в послугах за запитом теж повинні мати субтитри;
- наскільки це технічно та практично можливо, субтитри мають супроводжувати програми саамською мовою в послугі на вимогу;
- щоденно повинні транслюватись програми з перекладом жестовою мовою;
- щоденно повинні транслюватись програми з перекладом норвзькою жестовою мовою;
- не рідше одного разу на тиждень повинні транслюватись програми зі звукоописом;
- іноземні програми з субтитрами норвезькою повинні мати функцію озвучування тексту;
- за технічної та практичної можливості іноземні програми, що транслюються в прямому ефірі повинні мати доступ до функції зчитування тексту⁵⁰.

Для комерційних провайдерів з часткою аудиторії понад 5 % (два провайдери TV2 – 16,9 % та TVNorway – 5,2 %) постановою передбачалось:

- за технічної та практичної можливості необхідність субтитрування попередньо записаних програм, що транслюються між 18 та 23 годинами;
- наскільки це технічно та практично можливо один раз в тиждень мають транслюватись програми з перекладом жестовою мовою;
- наскільки це технічно та практично можливо, один раз в місяць мають транслюватись програми зі звукоописом⁵¹.

Пунктом 1-8 постанови передбачає покладення повноважень на Medietilsynet з моніторингу дотримання зобов'язань. Нагляд проводиться, в тому числі через надсилання провайдерами двічі на рік звітів про виконання вимог. Кожні три роки цей орган має переглядати кількість провайдерів послуг. Однак, цей моніторинг не включає роботу з користувачами щодо якості доступного контенту.

⁵⁰ Пункт 2-5. Постанови.

⁵¹ Пункт 2-6. Постанови.

Найбільшим постачальником доступних послуг є NRK. В Суспільного мовника створено підрозділ з питань доступності, а також працює служба з користувачів, що тестують якість контенту.

Литва

Станом на 2021 рік в Литві формувався План дій з доступності медіапослуг. Передбачається, що регулятор здійснюватиме послуги з моніторингу виконання зобов'язань.

Словенія

Згідно з Законом Radiotelevizija Slovenia зобов'язання зі створення доступного контенту були покладені на RTV Slovenia (словенський провайдер державних послуг). Однак, компанія залишає за собою вибір програм та контенту, який буде адаптовано. Крім того, Законом визначено програмний комітет для програмування змісту програм для людей з інвалідністю. На цьому етапі зобов'язання не поширюються на приватних мовників. Однак, регулятор зазначає на перегляді цих норм та потенційного поширення вимог і на приватні послуги.

Серед застосовуваних форматів, Словенія одна з небагатьох країн, де окрім зобов'язання застосовувати жестову мову, звукоопис, субтитри для глухих, також забезпечує субтитрування кольорів і легке читання, легку для розуміння мову (наприклад, повинні бути підготовлені адаптовані новини для людей з інтелектуальними порушеннями, людей з поганою концентрацією уваги, людей похилого віку, людей з дислексією, деяких глухих людей, людей з нижчою мовною компенсацією або труднощами в розумінні).

Згідно з національним законодавством, Словенія особливо підтримує створення і поширення програмного контенту, призначеного для незрячих і глухих людей за допомогою адаптованих методик і розвитку відповідної технічної інфраструктури. Через щорічний тендер на ці цілі (через Міністерство культури) виділяється приблизно 170 000 євро.

Різні служби здійснюють моніторинг. Однак, державна служба

провайдера веде статистику та збір даних адаптованого контенту ⁵².

Португалія

Для суспільного мовника зобов'язання є більш суворими ніж для приватних. Це відображається в частці часу для застосування різних форматів. Однаковими зобов'язання є щодо новин, які однаково повинні виходити португальською мовою жестів. До 2022 року діє система регулювання забезпечення послуг. Однак, в розробленому плані, який заплановано впровадити у 2022 році передбачається введення системи співрегулювання та саморегулювання.

Латвія

У Латвії правила приймаються як регуляторами, так і безпосередньо провайдерами. Тому система більше відповідає принципам співрегулювання. Комерційні мовники фінансуються для надання державних послуг. Мовник може отримати відповідну частку фінансування для створення доступного контенту. У цьому випадку держава залишає за собою можливість перевірки якості забезпечення доступності. До прикладу, якщо експерт вкаже, що переклад жестовою мовою був не якісним, мовник зобов'язаний повернути частину фінансування.

Італія

Зобов'язання зі створення доступних послуг поширюються на провайдерів суспільних послуг (ефірне мовлення та мовлення через інтернет) та регулюються відповідним договором. Приватні постачальники не зобов'язані забезпечувати надання послуг для людей з сенсорними порушеннями. На них поширюється загальне заохочення сприяти доступності програм для осіб з порушенням зору, слуху.

Естонія

В Естонії суспільні мовники фінансуються й за рахунок державного бюджету. Таке фінансування передбачає й покриття витрат на забезпечення

⁵² Report: New rules on accessibility (Article 7.1) - A common understanding of 'proportionate measures'. // <https://erga-online.eu/wp-content/uploads/2021/12/ERGA-SG1-2021-Report-Article-7-accessibility.pdf>

доступності послуг. Станом на 2021 рік тривала дискусія щодо фінансування приватним мовників на створення умов для доступності послуг для людей з інвалідністю ⁵³.

Данія

Не існує загального закону, який би зобов'язував державних і приватних постачальників медіа забезпечити їх доступність. Проте Данська телерадіомовна корпорація (DBC) значною мірою субсидується державним фінансуванням, і Міністерство культури має юридично обов'язковий контракт з Данською телерадіомовною корпорацією, який регулює діяльність суспільних послуг, яку вони здійснюють.

Договір із Данською телерадіомовною корпорацією містить такі вимоги щодо доступності:

Субтитри (Розділ 6): протягом терміну дії контракту DBC зобов'язаний надавати субтитри до 65% усіх перших трансляцій на телебаченні.

DBC зобов'язується надавати субтитри до новин двічі щовечора в будні дні та раз щовечора у вихідні. Під час виборів усі програми, в яких представлені партії, їхні лідери та передвиборні вечори, мають мати повні субтитри. Крім того, DBC має надавати субтитри для всіх передач, що стосуються подій, які вважаються дуже важливими або мають великий загальний інтерес. Контракт визнає наявність певних економічних і технічних обмежень. DBC повинен також забезпечити, щоб усі програми з субтитрами пропонувалися з субтитрами, коли вони замовлялися на вимогу з їх домашньої сторінки (www.dr.dk).

Переклад жестовою мовою (Розділ 6): DBC зобов'язаний надати мову жестів принаймні для двох своїх звичайних програм новин на DR1 та/або DR2 у часовий проміжок 17:00-19:30. З 19:30 до 21:00 DBC зобов'язаний ретранслювати підписані випуски новин і прагнути до повторної трансляції підписаних документальних і розважальних програм.

Данська рада споживачів оцінює роботу DBC і обговорює питання, що щоденна трансляція підписаних документальних фільмів і розважальних програм з 19:30 до 21:30 має бути постійною частиною програми мовлення. Переклад жестовою мовою транслюватиметься на «den 4. kanal» (4-й канал),

⁵³ Report: New rules on accessibility (Article 7.1) - A common understanding of 'proportionate measures'. // <https://erga-online.eu/wp-content/uploads/2021/12/ERGA-SG1-2021-Report-Article-7-accessibility.pdf>

також оператором DBC, у мережі DTT, яка доступна для цієї мети з 17:00 до 21:00.

Аудіоінтерпретація (розділ 6): DBC зобов'язаний надавати аудіоінтерпретацію нових постановок данської драми, а також добірку власних документальних фільмів, що стосуються суспільних проблем. Інтерпретація аудіо – це звукова доріжка на додаток до звичайної звукової доріжки. Він надає людям із вадами зору або сліпим інформацію про те, що відбувається в програмі, наприклад про вирази обличчя чи іншу відповідну інформацію, яка надається лише візуально в оригінальній програмі.

Ірландія

Законом про телерадіомовлення в 2009 році встановлено умови доступності. Так, в Законі згадується жести́ва мова, звукоопис, субтитри та телетекст як можливі технології забезпечення доступності. Розділ 43 зобов'язує Агенцію з телерадіомовлення Ірландії (BAI) зазначити, що повинні зробити провайдери для забезпечення доступності контенту для таких груп: глухих та осіб з порушенням слуху; незрячих та осіб з порушеннями зору; осіб, що можуть мати й порушення зору і слуху. Розроблені BAI нормативні акти повинні визначати, в якій мірі згадані в Законі технології та інші формати повинні використовуватись, в який час мовлення і для якого контенту ⁵⁴.

Розроблені агенцією правила доступності (BAI access rules) 2019 року поширюються на всіх провайдерів послуг, що перебувають під юрисдикцією Ірландії. Як на суспільного мовника, так і комерційних. Виключенням є мовники з Великої Британії, що транслюються на території Ірландії, до прикладу, BBC, а також веб телебачення та провайдери послуг за запитом. В правилах, як і в Законі, згадуються три форми забезпечення доступності – переклад жестовою мовою, звукоопис та субтитри. Для кожної з цих форм BAI встановила квоти, які поступово мають досягатись починаючи з 2019 до 2023 року. Для кожного провайдера встановлюється окрема квота, що залежить від охоплення, фінансовими можливостями та статусом (суспільний чи комерційний мовник). До прикладу, для RTE 1 від 87 % в 2019 до 92 % в 2023 щоденного мовлення, тоді як для CCTV 11 % в 2019 році та 13 % у 2023 році відповідно. Спільним є лише щоденний обрахунок часу, коли застосовується квота: для субтитрів та

⁵⁴ Доповідь Funka. Kartläggning av tillgänglighet till tv tjänster. – 2021. – P. 19.

звукоопису обраховується 18 годин (7:00 – 1:00), переклад жестовою мовою 24 години. Можуть застосовуватись різні квоти для денного й нічного часу (менша кількість потенційної аудиторії) та вечірнього часу (більша кількість потенційної аудиторії)⁵⁵. В деяких випадках Агенція допускає зменшення квот з субтитрування, якщо збільшується кількість перекладу жестовою мовою.

До функцій ВАІ належить й моніторинг. Кожні шість місяців провайдери подають агенції звіт щодо забезпечення доступності. До звіту включаються дані щодо: переліку доступних програм, час їх трансляції та технологія / формат забезпечення доступності, зустрічі з об'єднаннями користувачів та розгляд пов'язаних з забезпеченням доступності скарг, скільки доступних програм в прямому ефірі і скільки доступних програм національного виробництва. Останнє пов'язано з тим, що значна частка контенту походить з Великої Британії і вже містить субтитри, звукоопис чи переклад. Крім того, до звіту мають бути включені й подальші плани з забезпечення доступності. Моніторинг ВАІ полягає також в оцінці якості програм. Агенція записує 2-3 програми та проводить аналіз якості субтитрів та інших форматів. Найбільше скарг від користувачів якраз і надходять на невдалу якість субтитрів. Переклад та звукоопис здебільшого виглядає досить якісним. ВАІ безпосередньо не проводить тестування користувачів, але розглядає скарги, що надходять до провайдерів. В разі неякісного контенту, ВАІ може винести питання забезпечення доступності провайдером на спеціальну комісію. Спочатку відбувається діалог з рекомендаціями щодо усунення порушень. В разі продовження порушення агенція надсилає листа з вимогами щодо доступності, якщо ж порушення триватимуть й далі, ВАІ може застосувати штраф⁵⁶.

З 2013 році в ВАІ функціонує Консультаційна рада користувачів послуг. Три-чотири рази на рік Рада збирається для обговорення застосування мов та доступних форматів. Завдяки співпраці агенції з Радою, якість доступного контенту значно зросла⁵⁷.

Іспанія

Законом про аудіовізуальну комунікацію 2010 (Ley General de la Comunicación Audiovisual, 7/2010) визначено мінімальні квоти для забезпечення

⁵⁵ Там само. Р. 20.

⁵⁶ Там само. Р. 20 – 21.

⁵⁷ Там само. Р. 21.

перекладу жестовою мовою, звукоопису та субтитрування. Квоти поширюються на суспільного мовника та комерційних мовників, що охоплюють національний й регіональний рівень. Так, для комерційних постачальників квота виглядає наступним чином: субтитри 75 %; звукоопис – дві години мовлення на тиждень; переклад жестовою мовою – дві години мовлення на тиждень. За змінами до Закону кількість годин перекладу жестовою мовою та звукоопису має зрости до 10 годин на тиждень. Якість доступних програм повинна відповідати певним вимогам щодо відсутності помилок в субтитруванні, використання національних стандартів зі звукоопису та субтитрування. Вимоги доступності однаково поширюються на чотири офіційні мови (іспанську, каталонську, баскську та галісійську). Переклад жестовою мовою поширюється лише на іспанську та каталонську⁵⁸.

Офіційним регулятором виступає Національна комісія з ринків та конкуренції (Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia, CNMC). Однак, комісія частину регуляторних функцій за угодою передала Іспанському центру субтитрування та аудіодискрипції (Centro Español del Subtitulado y la Audiodescripción, CESyA). Регулятори здійснюють консультативну та роз'яснювальну роботу та тестують програми. Провайдери послуг не подають періодичні звіти щодо доступного контенту. Замість цього CESyA проводить щомісячні спостереження, які зводяться в щорічний звіт. Такі огляди є повністю автоматизовані. CESyA проводить їх через інструмент, що за допомогою штучного інтелекту здійснює аудит каналу, якість контенту. Тестування користувачів не проводиться. У разі виявлення недоліків CNMC відкриває відповідне провадження. Комісія інформує провайдера про виявлені недоліки, терміни їх усунення, а також може накладати інші санкції. Недоліки можуть стосуватись якості субтитрів, електронної програми передач. Крім того, існує й спеціально створена робоча група, яка займається контролем якості субтитрування та звукоопису. До групи окрім регуляторів, входять провайдери послуг, організації людей з інвалідністю, та Іспанська експертна інституція з питань інвалідності (Real Patronato sobre Discapacidad)⁵⁹.

З позиції CNMC, що загалом провайдери досить добре надають доступні послуги. Деякі канали навіть перевищують квоту. До прикладу, суспільний мовник CLANTV, що транслює дитячі програми, пропонує субтитри до 100%

⁵⁸ Доповідь Funka. Kartläggning av tillgänglighet till tv tjänster. – 2021. – Р. 22.

⁵⁹ Там само. Р. 22 – 23.

своїх продуктів. «Більшість провайдерів розглядають доступність як позитивний аспект свого бізнесу, зазначає Комісія, - рекламодавці теж вважають, що доступність є позитивним аспектом, бо дозволяє охопити більшу частку аудиторії за помірні кошти»⁶⁰.

Великобританія

Відповідно до Закону про рівність 2010 (EA), лише Британська телерадіомовна корпорація (BBC) і Channel 4 визначені як державні органи⁶¹ і підпадають під дію PSED відповідно до розділу 149 EA 2010.

Перелік заходів, що мають бути вжиті для забезпечення доступності телемовлення для осіб з обмеженими можливостями міститься у щорічних звітах BBC та Channel 4, а також у інструкції зі спеціальних можливостей Ofcom⁶².

Channel 4 щотижня надає аудіоопис і підпис для ряду своїх трансляцій. На сайті каналу надається список аудіоописових і підписаних програм для кожного тижня.

Відповідно до розділу 3(4) (i) Закону про зв'язок 2003 року (CA)⁶³, Ofcom під час виконання своїх обов'язків має враховувати «потреби людей з обмеженими можливостями...». Крім того, відповідно до розділів 303–305 CA, Ofcom вимагається розробити кодекс із вказівками щодо того, якою мірою телевізійні послуги мають сприяти розумінню та насолоді нечуючим або слабочуючими особами, а також тими, хто є незрячими чи слабозорими, або тими, хто має подвійну сенсорну систему порушення.

⁶⁰ Там само.

⁶¹ https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/84984/Schedule-19.pdf

⁶² https://www.ofcom.org.uk/_data/assets/pdf_file/0035/179954/tv-access-services-code.pdf

⁶³ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/21/contents>